

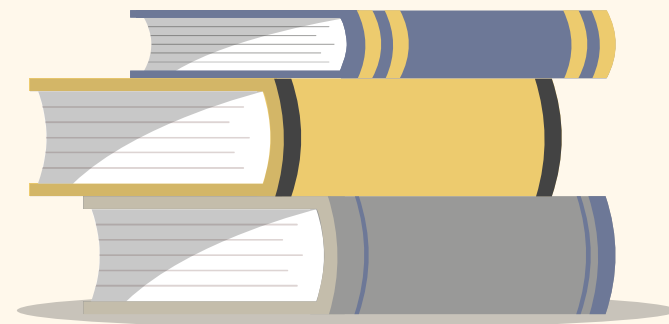
กฎหมายอาญา มาตรา 1 - 58 , 107 - 208

(บรรยายครั้งที่ 8)

31 สิงหาคม 2567

โดย

อ.นวรรตน์ กลิ่นรัตน์

กลุ่มใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือเรียก รับ (ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษ)

ม.148 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น

ม.149 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่

ม. 201 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่

ไม่ได้เป็นเจ้าของพนักงานที่มีอำนาจโดยตรง ไม่ผิด

ฎ.2259/2566 จำเลยเป็นเพียงเลขานุการของคณะกรรมการประเมินผลงาน มิได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการให้คุณให้โทษแก่ผู้เสียหายทั้งห้าที่จะมีผลทำให้ผู้เสียหายทั้งห้าถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ จำเลยเป็นเพียงเลขานุการของคณะกรรมการที่มีการพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วเท่านั้น แม้จำเลยได้รับเงินจากผู้เสียหายที่ 1 ถึงที่ 4 ที่อ้างว่าเป็นการช่วยเหลือมิให้ผู้เสียหายทั้งห้าถูกตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แต่เป็นการปฏิบัตินอกตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของจำเลยที่ได้รับมอบหมายโดยตรง กการกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 148 และ 157

แก่งจับเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ

ฎ 2573/2553 จำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจกองปราบปรามชู้ให้
โจทก์ร่วมนำเงินมามอบให้โดยอ้างว่าเพื่อลบชื่อโจทก์ร่วมออกจาก
บัญชีผู้ค้ายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด และเพื่อที่จะไม่จับกุมโจทก์ร่วม จึงเป็น
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการฐานเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจใน
ตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจและจูงใจเพื่อให้โจทก์ร่วมมอบให้ซึ่ง
ทรัพย์สินแก่ตนเอง ตามมาตรา 148

ฎ 4789/2565 การที่จะเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 149 จะต้อง
ได้ความว่าเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม ส. โดยชอบ กล่าวคือ จับกุมขณะ
ส. กำลังเล่นการพนัน แล้วหลังจากนั้นจึงเรียกรับเงินจาก ส. เพื่อที่จะไม่
ดำเนินคดี เมื่อจำเลยกับพวกไม่พบการเล่นการพนันไฮโลในที่เกิดเหตุ
การจับกุม ส. จึงเป็นการจับกุมโดยมิชอบ แม้จะมีการเรียกรับเงินจาก ส.
การกระทำของจำเลยกับพวกก็ไม่อาจเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา
149 ได้ คงเป็นความผิดตามมาตรา 148

ฎ 599/2505 นางสาวเซียมล้อมกำลังนับเงินอยู่ในร้าน มีพวกนั่งอยู่ด้วย จำเลยเป็น ตำรวจเข้ามาจับว่าเล่นการพนันสลากกินรวบ และยึดเงินนางสาวเซียมล้อมไป แล้วจำเลยไม่นำตัว ผู้ต้องหาไปสถานีตำรวจ กลับพูดให้นางสาวเซียมล้อมหาเงินให้จำเลย 3,000 บาท แล้วจะปล่อย ตัว นางสาวเซียมล้อมหาเงินให้ไม่ได้ จำเลยก็นำตัวนางสาวเซียมล้อมส่งสถานีตำรวจแจ้งข้อหาว่าไม่ มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว นางสาวเซียมล้อมถูกปรับฐานไม่นำบัตรประชาชนติดตัว จำเลย ออกเงินค่าปรับให้แล้วปล่อยตัวกลับบ้าน มาตรา 149 ลงโทษเจ้าพนักงานผู้เรียก รับ หรือ ยอมรับทรัพย์สินโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในตำแหน่งของตน แต่ พฤติการณ์ของจำเลยนี้ได้แก่งจับผู้เสียหายกับพวกมาแล้วชื้อเอาเงิน จึงไม่เป็นความผิดตาม มาตรา 149 และที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 147 จำเลยต้องมีหน้าที่จัดการหรือรักษาเงินนั้น โดยชอบแล้วเบียดบังเอาเสียโดยสุจริต แต่คดีนี้จำเลยแก่งจับและยึดเงินนั้นโดยทุจริตตั้งแต่ต้น จึงไม่มีหน้าที่จัดการหรือรักษาเงินนั้นโดยชอบ ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 147 การ กระทำ ของจำเลยต้องด้วยบทที่บัญญัติเป็นความผิดไว้โดยเฉพาะ คือ มาตรา 148

ฎ 1389/2506 จำเลยเป็นตำรวจประจำอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ พวกกันไปแกล้งจับผู้เสียหายที่จังหวัดนครนายก หาว่าเล่นสลากกินรวบ ขอคั้นบ้าน แล้วงัดลิ้นชักโต๊ะหยิบเอาเงินและปิ่นไปเพื่อประโยชน์แก่ตนดังนี้ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 แล้ว แม้จำเลยจะหยิบเอาเงินและปิ่นนั้นไปเองก็ดี แต่เมื่อเป็นเพราะเหตุที่จำเลยเป็นเจ้าพนักงาน ผู้เสียหายจึงไม่กล้าแย้งคืน หรือเพราะผู้เสียหายอาจจะเข้าใจว่าจำเลยเอาไปเป็นวัตถุพยาน ดังนั้น จึงถือได้ว่า ผู้เสียหายได้มอบให้แก่จำเลยตามความหมายของมาตรานี้แล้ว และเมื่อจำเลยมีความผิดตามมาตรา 148 แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยถึงมาตรา 157 อันเป็นบทลงโทษทั่วไปซึ่งมีอัตราโทษน้อยกว่าอีก (ประชุมใหญ่)

ฎ 1084/2536 จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานยศสิบตำรวจเอกได้พุดกับโจทก์
ร่วมว่าร้านของโจทก์ร่วมเป็นเจ้ามือหวยเถื่อน อย่างนี้ต้องมีผลประโยชน์และ
ให้เอาเงินใส่ซองมาให้บ้าง ถ้าไม่ให้จะตาม สวบ. (สารวัตรปกครองป้องกัน) มา
ดำเนินการจับกุมเมื่อโจทก์ร่วมไม่ให้เงินแก่จำเลยจำเลยได้ไปแจ้งเหตุต่อ
สารวัตรปกครองป้องกันว่า พวกในตลาดกำลังเล่นการพนันสลากกินรวบขอให้
ไปทำการจับกุมตามที่จำเลยขู่โจทก์ร่วมแต่ปรากฏว่าไม่มีการเล่นแต่อย่างใด
ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาจงใจเพื่อให้โจทก์ร่วมจ่ายเงินให้ โดยใช้อำนาจใน
ตำแหน่งโดยมิชอบมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148

ฎ 166/2547 เมื่อผลการตรวจค้นตัว ว. ไม่พบสิ่งของผิดกฎหมาย จึงไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ว. ได้กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองต่อไปอีก จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจไม่มีอำนาจจับกุม ว. สมควรที่จำเลยที่ 1 จะต้องปล่อยตัว ว. ไป การที่จำเลยที่ 1 ยังจับกุม ว. จากศาลาท่าน้ำนำตัวไปไว้ที่สะพานข้ามคลองแสนแสบจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ วันเกิดเหตุจำเลยที่ 2 ออกปฏิบัติหน้าที่คู่กับจำเลยที่ 1 โดยใช้รถจักรยานยนต์คันเดียวกับจำเลยที่ 1 และอยู่ด้วยกันกับจำเลยที่ 1 ตั้งแต่เริ่มตรวจค้นจับกุม จนกระทั่งปล่อยตัว ว. ขณะที่จำเลยที่ 1 ขับรถจักรยานยนต์นำ ว. ไปที่ใต้สะพานข้ามคลองแสนแสบโดย ว. นั่งกลาง จำเลยที่ 2 นั่งซ้อนท้ายมีลักษณะควบคุมตัว ว. ไม่ให้หลบหนีทั้งระหว่างที่จำเลยที่ 1 เรียกร้องเงินจนถึงรับเงินจาก ว. จำเลยที่ 2 ก็อยู่ในบริเวณเดียวกันนั้น เมื่อได้รับเงินแล้วจำเลยที่ 2 ก็นั่งรถจักรยานยนต์ออกไปจากที่เกิดเหตุพร้อมกับจำเลยที่ 1 พฤติการณ์ดังกล่าวฟังได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ตาม มาตรา 148

ตำรวจกองปราบชู่เอาเงินอ้างว่าเพื่อลบบช.ยาเสพติด

ฎ 2573/2553 จำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจกองปราบปรามชู่ให้โจทก์ร่วม
นำเงินมามอบให้โดยอ้างว่าเพื่อลบบช.โจทก์ร่วมออกจากบัญชีผู้ค้ายาเสพติด
ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเพื่อที่จะไม่
จับกุมโจทก์ร่วม จึงเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการฐานเป็นเจ้าพนักงาน
ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจและจูงใจเพื่อให้โจทก์ร่วมมอบให้ซึ่ง
ทรัพย์สินแก่ตนเอง ตามมาตรา 148 (จำคุก 12 ปี)

ต้องมีเจตนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ (แต่ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษโดยทุจริต)

ฎ 1722/2524 จำเลยที่ 1 (ผู้ใหญ่บ้าน) ได้รับแจ้งจากจำเลยที่ 2 ว่า โจทก์ทั้งสี่เป็นคนร้ายลักไก่วงแล้วจำเลยที่ 1 เรียกโจทก์ทั้งสี่มาเพื่อพูดคุยตกลงกันถึงเรื่องความเสียหาย **ฟังไม่ได้ว่าเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ** และการที่จำเลยที่ 1 เพียงแต่ใกล้เคียงให้โจทก์ทั้งสี่กับจำเลยที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ตกลงกันเรื่องค่าเสียหายเพื่อให้คดีเลิกแล้วกันนั้น ไม่ใช่เรื่องจำเลยที่ 1 มีเจตนาทุจริตเพื่อขู่เอาเงินจากโจทก์ทั้งสี่ จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 173/2510)

การที่จำเลยที่ 1 เรียกโจทก์ทั้งสี่มาโดยกล่าวหาว่าโจทก์ทั้งสี่ลักไก่วงเมื่อได้ใกล้เคียงตกลงค่าเสียหายกันแล้วจำเลยที่ 1 มิได้จัดการส่งโจทก์ทั้งสี่ไปดำเนินคดีเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ **แต่จำเลยที่ 1 มิได้มีเจตนาทุจริต** และมิใช่เพื่อเรียกเอาเงินจากโจทก์ทั้งสี่และเป็นผลให้โจทก์ทั้งสี่ไม่ต้องถูกส่งตัวไปดำเนินคดี จึง**ฟังไม่ได้ว่าจำเลยละเว้นการปฏิบัติหน้าที่** เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ทั้งสี่จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

การจูงใจต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นมิใช่ผู้ที่ได้ร่วมกระทำคามผิดด้วยกัน

ฎ. 4594/2565 ป.อ. มาตรา 148 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น...” การข่มขืนใจหรือจูงใจจึงต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นมิใช่ผู้ที่ได้ร่วมกระทำคามผิดด้วยกัน เมื่อ ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าจำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจนางสาวธิดารัตน์ ให้ทำ เอกสารหรือหลักฐานการรับจ้างรถโดยสาร 2 คัน มาส่งมอบแล้วนำหลักฐานนั้นมาทำการเบิกจนได้รับส่วน ต่าง แล้วนำเงินส่วนต่างมามอบให้แต่อย่างใด แต่ฟังได้ว่า จำเลยได้ร่วมกับนางสาวธิดารัตน์ดำเนินการให้ ปราบกฏหลักฐานว่ามีการจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. นารถโดยสารมารับส่งผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรม จำนวน 4 เทียว แล้วเบิกเงินค่าจ้างจำนวน 16,000 บาท ไปเป็นประโยชน์ของจำเลยกับพวก จึงไม่มีการข่มขืนใจหรือ จูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น เนื่องจาก นางสาวธิดารัตน์มีส่วนร่วมในการกระทำคามผิดกับจำเลย การกระทำของจำเลยจึงขาดองค์ประกอบ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 (ยังผิด 157)

เรียกเงินจากผู้เสียหายต่างคนกัน คนละเวลากัน แม้เรื่องคล้าย ๆ กัน ผิดหลายกรรม

ฎ.761/2566 จำเลยทั้งสี่เรียกเงินและสนับสนุนการเรียกเงินเป็นค่าตอบแทนในการพิจารณาต่อสัญญาจ้างจาก พ. น. อ. และ ว. ซึ่งเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป กับ ม. และ ช. ซึ่งเป็นผู้รับจ้าง แตกต่างกันทั้งจำนวนเงินและระยะเวลา ประกอบกับหากบุคคลทั้งหกคนใดคนหนึ่งให้เงินหรือไม่ให้เงินแก่จำเลยทั้งสี่ จำเลยที่ 1 ก็ต่อสัญญาจ้างหรือไม่ต่อสัญญาจ้างให้แก่บุคคลทั้งหกเป็นรายบุคคลไป แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยทั้งสี่ที่ประสงค์จะให้เกิดผลของการกระทำความผิดต่อบุคคลทั้งหกแยกออกจากกันโดยชัดแจ้ง การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน

มาตรา 149 เป็นกรณีไม่ได้แก้งจับ แต่จับจริง เริ่มต้นจับโดยชอบ

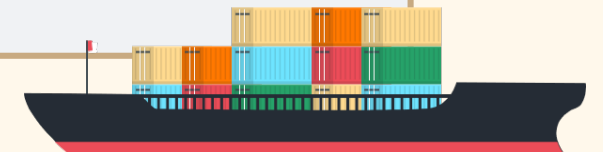
ฎ 1749/2545 พฤติการณ์ที่จำเลยจับกุมผู้เสียหายในข้อหาลักทรัพย์ของ ส. แล้วให้ผู้เสียหายลงลายมือชื่อในบันทึกการจับกุม จากนั้นนำผู้เสียหายไปควบคุมไว้ที่สถานีตำรวจประมาณ 30 นาที จึงเรียกร้องเอาเงินจากผู้เสียหายเพื่อแลกเปลี่ยนกับการปล่อยตัวไม่ดำเนินคดีโดยนำผู้เสียหายออกมาโทรศัพท์หา ก.ภรรยาผู้เสียหาย ต่อมาเมื่อจำเลยได้รับเงิน 3,000 บาท จากผู้เสียหายแล้ว จึงปล่อยผู้เสียหายไปนั้น เป็นกรณีไม่กระทำการในตำแหน่งโดยมิชอบด้วยหน้าที่ จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 (จำคุก 5 ปี)

ตำรวจผู้จับเรียกเงิน แม้ยังไม่กำหนดจำนวนเงินก็ผิด 149 แล้ว

ฎ 3155/2531 (ป) จำเลยทั้งสองเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิด ได้จับกุมผู้กระทำผิดฐานเล่นการพนันสลากกินรวบพร้อมของกลางแล้วไม่นำส่งสถานีตำรวจทันที กลับพาไปที่ป้ายรถโดยสารประจำทางในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุผลและความจำเป็นและให้ผู้ถูกจับกุมโทรศัพท์ติดต่อกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มาตกลงกันที่ป้ายรถโดยสารประจำทางและรออยู่เป็นเวลานาน เมื่อพาผู้ถูกจับไปสถานีตำรวจจำเลยเข้าไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น ไม่มอบบันทึกการจับกุมและของกลางให้ ทั้งไม่นำตัวผู้ต้องหาเข้าไปด้วย แสดงว่าเป็นเพียงแผนการของจำเลยให้ ผู้ต้องหากลัวและหาทางตกลงกับจำเลยจำเลยไม่มีเจตนาที่จะมอบผู้ต้องหาให้แก่พนักงานสอบสวนจริงจึงพฤติการณ์ของจำเลยถือได้ว่าเป็นการเรียกทรัพย์สินจากผู้ต้องหาแล้ว เพียงแต่ยังไม่ได้กำหนดจำนวนเงิน และฝ่ายผู้ต้องหายังไม่ได้ตอบตกลงเท่านั้น การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามมาตรา 149 (จำคุก 5 ปี)

ผู้บังคับการกองตำรวจน้ำ รับเงินเพื่อไปทำตามหน้าที่ผิด 149

ฎ 2488/2558 การตรวจสอบการขนส่งน้ำมันดีเซลเพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบจำหน่ายในราชอาณาจักร หรือนำน้ำมันดังกล่าวกลับเข้ามาจำหน่ายในราชอาณาจักรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างหนึ่งในงานปราบปรามการกระทำความผิด ดังนั้น การที่ตำรวจน้ำเดินทางไปกับเรือบรรทุกน้ำมันไปจนถึงน่านน้ำเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักรเพื่อปฏิบัติหน้าที่จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ย่อมไม่มีสิทธิรับเงินค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้ประกอบการจำหน่ายน้ำมันดีเซล การที่จำเลยรับเงินแล้วส่งการตำรวจกองตำรวจน้ำเดินทางไปกับเรือบรรทุกน้ำมันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว แม้จะนำเงินมาจ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงพิเศษให้แก่ตำรวจกองตำรวจน้ำที่เดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในเรือบรรทุกน้ำมันก็ตาม ก็เป็นการรับทรัพย์สินเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ตาม 149 (ออกข้อสอบเน สมัย 70)

ตำรวจเรียกเงินจากสามीผู้กระทำผิด เป็นความผิด ม.149

- ฎ 1338/2538 การที่จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน และติดตามจับกุมคนร้าย เรียกรับเงินจากผู้เสียหายในคดีที่สามी ผู้เสียหายถูกคนร้ายฆ่าและชิงทรัพย์โดยไม่มีสิทธิจะเรียกรับ ถือได้ว่าเป็นการ รับทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ตนเองโดยมิชอบเพื่อกระทำการในตำแหน่งหน้าที่ จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 (จำคุกกระหนง ละ 5 ปี รวม 10 ปี)

ก

ตำรวจจราจรจับบรรทุกน้ำหนักเกิน เริ่มต้นชอบ และไปเรียกเงินเข้า 149

ฎ 2345/2536 จำเลยเป็นตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามปวอ.ในการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมาย จำเลยพบนายอมรชัยรถยนต์บรรทุกทรายมาตามทางหลวงในสภาพที่น่าจะบรรทุกเกินน้ำหนัก จึงได้บังคับให้หยุดรถและนำรถไปซึ่งตรวจสอบน้ำหนักบรรทุกเมื่อทำการชั่งแล้วจำเลยบอกว่าน้ำหนักเกิน ให้นายอมรชัยนำรถไปจอดที่หน้าสถานีตำรวจแล้วยึดเอากุญแจรถไป ต่อจากนั้นจำเลยบอกผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของรถยนต์บรรทุกว่าบรรทุกน้ำหนักเกินผู้ขับขี่รถจะต้องถูกจำคุก 2 เดือน และปรับ 20,000 บาท และจำเลยได้รับเงิน 3,100 บาท จากผู้เสียหายแล้ว จำเลยกลับละเว้นไม่กระทำการในตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องแจ้งขื่อนายอมรว่า ใช้นานพาหนะบนทางหลวงที่น้ำหนักบรรทุกเกิน คงแจ้งขื่อนายอมรว่าใช้รถยนต์บรรทุกทรายรั่วไหล เปราะเป็อนลงบนถนนหลวง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินผู้อื่นแทน โดยมีชอบด้วยหน้าที่และโดยทุจริตการกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตาม มาตรา 149 (จำคุก 3 ปี 4 เดือน)

ตำรวจจับลักทรัพย์ รับเงินแล้วปล่อย เป็นการรับสินบนหรือไม่กระทำการ

ฎ 1749/2545 พฤติการณ์ที่จำเลยจับกุมผู้เสียหายในข้อหาลักทรัพย์ของ ส. แล้วให้ผู้เสียหายลงลายมือชื่อในบันทึกการจับกุม จากนั้นนำผู้เสียหายไปควบคุมไว้ที่สถานีตำรวจประมาณ 30 นาที จึงเรียกร้องเอาเงินจากผู้เสียหายเพื่อแลกเปลี่ยนกับการปล่อยตัวไม่ดำเนินคดีโดยนำผู้เสียหายออกมาโทรศัพท์หา ก. ภริยาผู้เสียหาย ต่อมาเมื่อจำเลยได้รับเงิน 3,000 บาท จากผู้เสียหายแล้วจึงปล่อยผู้เสียหายไปนั้น เป็นกรณีไม่กระทำการในตำแหน่งโดยมิชอบด้วยหน้าที่จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149

มาตรา 201

เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ
พนักงานสอบสวน รวมพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เรียก รับ หรือยอมจะ
รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด

ฎ 931/2532 จำเลยเป็นพนักงานสอบสวนมีหน้าที่เสนอ
ความเห็นต่อผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการอนุญาตให้ประกันอ. ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า
ล.ปลอมลายมือชื่อ ท.ผู้ขอประกัน จำเลยก็ยังเสนอความเห็นว่าจะให้
ประกัน อ.ดังนี้ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามปอ. มาตรา 157

จำเลยรับทรัพย์สินสำหรับตนเองเพื่อกระทำให้อ. ได้รับประกัน
ตัวไป ดังนี้เป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 201 ด้วย

พสส.เรียกรับเงินค่าตรวจสภาพรถของกลาง ผิด 157 และ 201

ฎ.6877/2559 ปวอ.มาตรา 131 ให้อำนาจพสส.รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ และมาตรา 85 ว.3 สิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้อง ขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น การยึดรถกระบะของกลางตลอดจนการคืน ล้วนเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น ส่วนเรื่องการเก็บรักษา ดูแล หรือพิจารณาสิ่งคืนของกลาง แม้ตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมิได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพสส.เจ้าของสำนวนโดยลำพังก็ตาม ก็หาทำให้อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหมดสิ้นไป **จำเลยในฐานะพสส.เรียกรับเงินค่าตรวจสภาพรถกระบะของกลางโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย** ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ตามมาตรา 157 และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและโดยมิชอบ ตามมาตรา 201 (จำคุก 5 ปี)

ทุจريتจัดซื้อจัดจ้าง (ต้องมีเจตนาพิเศษด้วย)

มาตรา 151 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

ประโยชน์ทับซ้อน/รับงานเอง

มาตรา 152 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น

ผ.อ.แคะอนุมัติจัดซื้อที่เสนอมาทตามลำดับ ไม่เป็นเจ้าพนักงานตามงานที่ระบุใน 151

ฎ.2700/2565 องค์ประกอบความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151 นั้น ผู้กระทำความผิดต้องเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่โดยตรงในการซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ เมื่อพยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบไม่ได้ยืนยันว่าจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ๆ ใดๆ อย่างไร คงได้ความแต่เพียงว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้อำนวยการสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย สั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการของวิทยาลัยการอาชีพ ม. เท่านั้น ส่วนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัสดุ และการที่จำเลยที่ 1 อนุมัติให้จัดซื้อจัดจ้างก็เป็นการเสนอขึ้นมาตามลำดับชั้นและเป็นการใช้อำนาจในฐานะผู้บังคับบัญชา ทำให้เห็นได้ว่า จำเลยที่ 1 ไม่ใช่เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ๆ การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151 (แต่ผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาฯ)

นายกอบต.จัดซื้อที่ดินเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขย ผิด 151

ฎ 565/2558 จำเลยทราบดีว่านาง ล. ตกลงขายที่ดินแก่บุตรเขยจำเลยในราคาเพียง 220,000 บาท แต่มีการปลอมแปลงลายมือชื่อนาง ล.ในใบเสนอราคาขายที่ดินดังกล่าวเป็นเงิน 594,800 บาท แล้วนำไปยื่นต่ออบต. พร้อมกับใบเสนอราคาของเจ้าของที่ดินอีกสองแปลงซึ่งเสนอราคาสูงกว่า และเมื่อคณะกรรมการจัดซื้อเห็นสมควรซื้อที่ดินของนาง ล. ที่เสนอราคาต่ำสุด จำเลยในฐานะนายกอบต. อนุมัติให้จัดซื้อที่ดิน ดังกล่าวในราคาภายหลังการต่อรองแล้ว 594,000 บาท สูงกว่าราคาที่นาง ล. ต้องการขาย 374,000 บาท และเมื่อหักเงินที่จำเลยต้องนำไปชำระเป็นค่าภาษี 5,940 บาท คงมีส่วนต่างที่เป็นประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย 368,060 บาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บุตรเขยของจำเลย อันถือได้ว่าเป็นการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ เป็นเหตุให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความเสียหายต้องซื้อที่ดินในราคาสูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น จำเลยจึงมีความผิดฐานเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อทรัพย์สินใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ตามม.151 (จำคุก 3 ปี 9 เดือน)

ฎ 2934/2566 จำเลยที่ 1 ลงนามอนุมัติสั่งซื้อและสั่งจ้างโดยทราบข้อเท็จจริงเป็นอย่างดีแล้วว่าการดำเนินการจ้างเหมาประกอบอาหารขัดต่อระเบียบกระทรวงมหาดไทย จำเลยที่ 1 จะอ้างเหตุไม่รู้ระเบียบมาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบได้ไม่ ส่วนจำเลยที่ 2 ในฐานะปลัดเทศบาล มีหน้าที่ควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย แม้จะไม่มีหน้าที่ในการตรวจสอบระเบียบการดำเนินการจ้างโดยตรง และไม่มีอำนาจอนุมัติการจ้าง รวมทั้งไม่มีหน้าที่ในการตรวจรับการจ้างก็ตาม แต่จำเลยที่ 2 มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบรายงานที่ต้องเสนอจำเลยที่ 1 พิจารณาอนุมัติตามลำดับชั้น จำเลยที่ 2 ลงนามในบันทึกขออนุมัติตกลงจ้างโดยวิธีตกลงราคาทั้งที่รู้ว่าเป็นการจัดซื้อจัดจ้างที่ผิดระเบียบ เสนอให้จำเลยที่ 1 ลงนาม โดยมีการดำเนินการในลักษณะเร่งรีบและรวบรัดเพื่อจะกำหนดตัวผู้รับจ้างได้เอง อันเป็นพฤติการณ์**ส่อไปในทางทุจริต** จำเลยที่ 1 และที่ 2 กระทำไปเพื่อช่วยเหลือให้ ก. และ ส. เป็นผู้รับจ้างทำสัญญากับเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นเหตุให้เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมได้รับความเสียหาย ไม่อาจพิจารณาคัดเลือกหาผู้รับจ้างที่เสนอราคาต่ำที่สุดจากการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคาได้ การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตาม ป.อ. มาตรา 157 แต่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่มีหน้าที่โดยตรงในการซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาเงินค่าอาหาร หรือทรัพย์สินใด ๆ ของเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ในโครงการส่งเสริมสนับสนุนงานสืบสานประเพณีวันสงกรานต์ การกระทำของจำเลยที่ 1 และที่ 2 จึงไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 151

นายกเทศมนตรีขายศาลาแล้วไม่ส่งเงินเป็นรายได้ ผิด 147 และ 151

กฎ 6114/2560 จำเลยเป็นนายกเทศมนตรีตำบลเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารในการตรวจสอบสภาพของพัสดุและการใช้ดุลพินิจสั่งให้จำหน่ายพัสดุที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพของเทศบาล การดำเนินการใดๆของจำเลยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุของเทศบาล ตำบลจึงเป็นการปฏิบัติราชการในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ การที่จำเลย**จำหน่ายศาลา**ทรงไทยกลางน้ำของเทศบาลตำบลป่าจ้วให้แก่เอกชนในลักษณะที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบและไม่นำเงินที่ขายได้ส่งเป็นรายได้ของเทศบาลในทันที จนกระทั่งถูกเจ้าหน้าที่เทศบาลทักท้วงและทวงถามหลังจากกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประจำจังหวัดได้ไปตรวจสอบแล้วจึงให้เลขานำเงินมาคืนให้ในภายหลัง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 และมาตรา 151 (จำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี)

จนทจัดเก็บค่าธรรมเนียมลงต้นข้าวใบเสร็จเท็จ แล้วเอาเงินไป ผิด 161 147 และ 151

ฎ. 4347/2558 จำเลยที่ 1 มีหน้าที่จัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตใช้สถานที่ประกอบ ประชุม อาหาร ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำเลยทั้งสองร่วมกันเขียนใบเสร็จรับเงินให้ผู้ชำระค่าธรรมเนียม และผู้ชำระค่าภาษีตามจำนวนเงินที่ชำระจริง ส่วนต้นข้าวใบเสร็จรับเงินนั้น เขียนจำนวนเงินต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วส่งมอบเพียงเท่ากับจำนวนเงินในฉบับต้นข้าว จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จัดเก็บ เป็นความผิดตาม มาตรา 147, 151 และ 161 ส่วนจำเลยที่ 2 ไม่ใช่เจ้าพนักงาน เนื่องจาก ป.อ. มาตรา 147, 151, 161 เป็นบทบัญญัติที่ลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น แม้จำเลยที่ 2 จะร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดต่อบทบัญญัติดังกล่าว ก็จะไม่ลงโทษจำเลยที่ 2 อย่างเจ้าพนักงานไม่ได้ คงลงโทษจำเลยที่ 2 ได้แต่เพียงในฐานะผู้สนับสนุน จำเลยที่ 2 มีความผิดตาม มาตรา 147, 151, 161 ประกอบมาตรา 86, 266 (1), 268 วรรคแรก ประกอบมาตรา 266 (1), 352 วรรคแรก ประกอบมาตรา 83 (หลายกระทง จำคุกคนละ 50 ปี)

ช่างที่มีหน้าที่**จัดการและรักษา**น้ำมัน เบิกน้ำมันและรถไปใช้ส่วนตัว ผิด 151

ฎ 4828/2533 จำเลยรับราชการเป็นนายช่างโยธา ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยจราจร สงเคราะห์ประจำเขตการทางสงขลา กรมทางหลวง ในการปฏิบัติหน้าที่จำเลยมีอำนาจสั่ง อนุญาตให้เบิกจ่ายน้ำมันและอนุญาตให้ใช้รถยนต์ในเขตการทางสงขลาด้วย การที่จำเลย ได้สั่งให้ใช้รถของราชการและสั่งอนุญาตให้ เบิกจ่ายน้ำมันของราชการสำหรับรถดังกล่าวขนส่ง เสาซีเมนต์ป้ายจราจรจากแขวงการทางสงขลาไปยังจุดติดตั้งในกิจการส่วนตัว จึงเป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่กรมทางหลวง ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 151

ถ้าเอาตัวทรัพย์สินไปอย่างเดียวผิด 147 ไม่ผิด 151

ฎ 605/2511 จำเลยเป็นเสมียนตราจังหวัดมีหน้าที่รับจ่ายและเก็บรักษาเงินของราชการส่วนจังหวัดและราชการส่วนอื่น ๆ โดยเจตนาทุจริตเบียดบังยกยอกเงินที่ตนรับไว้ในตำแหน่งหน้าที่เป็นประโยชน์ส่วนตน ย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 ไม่ใช่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151

ต้อง “โดยทุจริต” ด้วย ดังนั้น ครูเบิกเงินเพื่อจัดการโครงการอาหารกลางวันโดยเข้าใจผิด

ไม่ผิด 151

ฎ 2409/2560 จำเลยเป็นครูที่มีหน้าที่จัดการโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน รับเงินสำหรับโครงการอาหารกลางวันโดยไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว หากแต่จะใช้เพื่อสวัสดิการโรงเรียนตามที่อยู่อาศัย ฟังไม่ได้

ว่ามีเจตนาทุจริต ไม่เป็นความผิดตาม มาตรา 151 แต่เป็นความผิดตามมาตรา 157 ฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียนและรัฐ เพราะไปลงลายมือชื่อรับเงินทั้ง ๆ ที่ระยะเวลาตามโครงการสิ้นสุดลงแล้ว และยังไม่ได้ดำเนินการตามโครงการ อย่างไรก็ตามจำเลยอายุมากแล้ว รับราชการครุมีความประพฤติเรียบร้อย กระทำ ความผิดจากความครบบังของผู้นับถือเป็นเพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และถูกลงโทษทางวินัยมาแล้ว จึงให้รอการกำหนดโทษไว้

เทียบกับกรณีครูเบียดบังเงินค่าอาหารกลางวัน

ฎ.11554/2554 การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล
ระยองมีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นครูของโรงเรียน**ทำหน้าที่รับจ่าย
และเก็บรักษาเงินค่าอาหารกลางวัน**ของนักเรียนเป็นการสั่ง
การหรือมอบหมายตามอำนาจของหัวหน้าสถานศึกษาให้
จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการของโรงเรียนโดยชอบ การปฏิบัติ
หน้าที่ดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตาม
กฎหมาย เมื่อจำเลยเบียดบังเอาเงินค่าอาหารกลางวัน
ที่จำเลยมีหน้าที่จัดเก็บและรักษาไว้นั้นไปโดยทุจริต ย่อมเป็น
ความผิดตาม ป.อ. มาตรา 147

เทียบกับกรณีครูเบียดบังเงินค่าอาหารกลางวัน

ฎ.11554/2554 การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลระยองมีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นครูของโรงเรียนทำหน้าที่รับจ่ายและเก็บรักษาเงินค่าอาหารกลางวันของนักเรียนเป็นการสั่งการหรือมอบหมายตามอำนาจของหัวหน้าสถานศึกษาให้จำเลยปฏิบัติหน้าที่ราชการของโรงเรียนโดยชอบ การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมาย เมื่อจำเลยเบียดบังเอาเงินค่าอาหารกลางวันที่จำเลยมีหน้าที่จัดเก็บและรักษาไว้นั้นไปโดยทุจริต ย่อมเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา 147

152 คือ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ตั้งอนุมัติมาทำงาน ใช้คนงาน ทำงานน้อย แต่เบิกมาก

ฎ 7776 / 2540 จำเลย ปลัดสุขาภิบาลได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากสุขาภิบาลให้เป็นผู้ตรวจงานจ้างในการจ้างเหมาขุดลอกและล้างทางระบายน้ำ และเป็นประธานกรรมการตรวจการจ้างก่อสร้างถนนลาด แม่ สัญญาจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำได้ระบุชื่อ ส.เป็นผู้รับจ้าง แต่ ส.ไม่เคยเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรู้เห็นในการรับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำของสุขาภิบาลอีกทั้งลายมือชื่อในช่องผู้รับจ้างตามสัญญาข้อตกลงจ้างลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตามใบเสร็จรับเงินและลายมือชื่อในช่องผู้รับเงินตามฎีกาเบิกเงินมิใช่ลายมือชื่อของ ส. หากแต่จำเลยเข้าไปจัดการให้ตั้งแต่ขอตั้งฎีกาเบิกเงินและรับเงินเอาไปเองโดยไม่มีตัว ส.เข้าไปแสดงตนเพื่อขอเบิกเงินตามที่ได้รับจ้างขุดลอกและล้างทางระบายน้ำแต่อย่างใด เมื่อ ส.มิใช่เป็นผู้รับจ้างทำงานรายนี้ การที่จำเลยได้เข้าดำเนินการขุดลอกและล้างทางระบายน้ำโดยใช้คนงานของสุขาภิบาลทำงานให้จำเลยในฐานะปลัดสุขาภิบาลถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่จัดการและดูแลกิจการของสุขาภิบาล เมื่อจำเลยเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการดังกล่าวโดยจ่ายค่าจ้างคนงานเพียง 1,750 บาท แต่เบิกเงินค่าจ้างตามสัญญาไป 2,900 บาท เป็นเหตุให้สุขาภิบาลได้รับความเสียหายเป็นความผิดตาม 152, 157

ฎ.9368/2552 จำเลย ที่ 1 เป็นหัวหน้าส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุ ทำหน้าที่ผู้ควบคุมงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง ส่วนจำเลยที่ 2 เป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดหาพัสดุทำหน้าที่ประธานกรรมการตรวจการจ้างงานจ้างเหมาก่อสร้างถนนดินลูกรัง จำเลยที่ 2 ใช้ชื่อห้างสุขศรีทองเข้าประมูลการก่อสร้าง จำเลยที่ 1 จัดทำบันทึกประจำวันและผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นความเท็จโดยการจัดทำของจำเลยที่ 2 ว่า ระหว่าง 15 - 31 มีนาคม 2543 ห้างสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนจนแล้วเสร็จตามสัญญาเพื่อให้จำเลยที่ 2 ทราบ โดยความจริงแล้วจำเลยที่ 1 มิได้ออกไปตรวจการก่อสร้างถนนและเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2543 จำเลยทั้งสองร่วมกันทำใบตรวจรับงานจ้างเหมาว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดสุขศรีทอง ก่อสร้างถนนดินลูกรังเสร็จแล้วตามสัญญา ต่อมาผู้ร้องเรียนว่าถนนที่ก่อสร้างมีความยาวไม่ถึง 1,350 เมตร ตามสัญญา อบต.ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าถนนที่ก่อสร้างมีความยาวประมาณ 1,024 เมตร อบต. จึงแจ้งให้จำเลยที่ 2 นำเงินค่าก่อสร้างในส่วนที่สร้างไม่ถึงความยาวตามสัญญาไปคืน จำเลยที่ 2 ก็นำเงินจำนวน 55,788 บาท ไปคืนให้อบต.ซ้ำจำปาเป็นความผิดตามพ.อ.มาตรา 162(4) ,152 และ 157

การที่จำเลยทั้งสองปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทำหลักฐานเท็จแสดงว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาพิเศษมุ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบล ชับจำปาและเป็นการกระทำโดยทุจริตแล้ว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลชับจำปาต้อง จ่ายเงินค่าจ้างเกินไปทั้งที่ก่อสร้างถนนยาวไม่ถึง 1,350 เมตร และมีผู้ได้ประโยชน์อันมิ ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นค่าก่อสร้างที่เกินไปจากความจริง แม้ภายหลังจำเลยที่ 2 จะนำเงินค่ารับจ้างส่วนที่รับเกินไปในการก่อสร้างถนนจำนวน 55,788 บาท มาคืน ก็ เนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลชับจำปาแจ้งเรียกเงินคืน เพราะมีการร้องเรียน หากไม่มีการร้องเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลชับจำปาต้องได้รับความเสียหาย จ่ายค่า ก่อสร้างถนนเกินไปกว่าผลงานที่ได้รับ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ด้วย (ออกข้อสอบเนฯแล้ว)

ต้องเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าเพื่อประโยชน์ราชการไม่ผิด

ฎ 1706/2535 ความผิดตามมาตรา 152 จะต้องเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น เมื่อปรากฏว่าในการจัดซื้อดินถมพร้อมบดอัดแน่นจากห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.นั้น เทศบาลได้ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและราคาที่ตกลงซื้อก็ต่ำกว่าราคาที่เทศบาลตั้งงบประมาณไว้ แสดงว่าการจัดซื้อดินดังกล่าวจำเลยที่ 1 ในฐานะนายกเทศมนตรีได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของตน ไม่ได้มุ่งหวังประโยชน์อย่างอื่นนอกจากประโยชน์ของเทศบาลเป็นสำคัญ แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ก็ตาม กรณีก็ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยการทำสัญญาซื้อขายดังกล่าว จำเลยที่ 1 จึงไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 152 เมื่อจำเลยที่ 1 ไม่มีความผิด จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ช.ก็ไม่มีผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน

ข้อสอบเนฯสมัย 58

ปี 2548

เป็นทั้งนายกเทศมนตรีและหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบได้เข้าทำสัญญาจ้างถมดินกับห้างหุ้นส่วนจำกัด นั้น **แต่รับถมดินในราคาต่ำกว่าราคาที่ทางราชการกำหนดไว้** ถือไม่ได้ว่าเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.1706/2535)

เป็นเจ้าของงานมีหน้าที่ดูแลรักษาและขออนุญาตใช้รถยนต์ของทางราชการและเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้**ใช้รถบรรทุกของทางราชการในกิจการส่วนตัว**เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่เทศบาลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 151 (เทียบฎ.4828/2533)

เป็นเจ้าของงานได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างถมดิน จึงมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของดินตามสัญญาจ้างถมดิน **เข้าเป็นผู้รับเหมาช่วง**เป็นการเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเองด้วยกิจการนั้นเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 152 (เทียบฎ.7776/2540)